

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Kulturowe teorie nowoczesności, PG_00209812						
Kierunek studiów	Kulturoznawstwo (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027			
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki			
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji		na uczelni			
Rok studiów	1	Język wykładowy		polski			
Semestr studiów	1	Liczba punktów ECTS		2.0			
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia		egzamin			
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Badań nad Kulturą -> Zakład Kulturoznawstwa						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Magdalena Sacha					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		4.0		18.0	52
Cel przedmiotu	Podjęcie szerokiej refleksji nad znaczeniem i dziedzictwem Oświecenia jako formacji kulturowej epoki Nowoczesności: źródła i wczesne koncepcje epoki rozumu, rozwój nauk o kulturze i człowieku w XIX i XX wieku oraz współcześnie obserwowany zmierzch dziedzictwa epoki oświecenia w postaci ogólnie pojętego antropocenu. Ćwiczenia służą dyskusji nad konkretnymi tekstami oraz wyćwiczeniu takich umiejętności, jak samodzielne prezentacje, komentarze pisemne i ustne, umiejętność prowadzenia dyskusji problemowej (w tym debaty oksfordzkiej) na podstawie poznawanych hipotez naukowych.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[KULMU2_U02] posiada pogłębioną świadomość teoretyczną i metodologiczną, umożliwiającą prowadzenie zaawansowanych badań z zakresu kulturoznawstwa pod kierunkiem opiekuna naukowego. Potrafi argumentować swoje stanowisko oraz prowadzić debatę. Chętnie współdziała w grupie, której pracę umie także zarządzać.	Student posiada pogłębioną świadomość teoretyczną i metodologiczną, umożliwiającą prowadzenie zaawansowanych badań z zakresu kulturoznawstwa pod kierunkiem opiekuna naukowego, w zakresie tematycznym obejmującym Oświecenie i antropocen, zarówno w grupie, jak i indywidualnie.	[SU2] prezentacja/projekt/referat/raport
	[KULMU2_K02] doskonali krytyczną ocenę treści, rozwiązywania problemów naukowych z zakresu kulturoznawstwa.	Student/ka na podstawie pogłębionej lektury treści z zakresu rozwoju myśli o kulturze od epoki Oświecenia do antropocenu rozwija myślenie krytyczne, oparte na paradygmacie naukowym, charakterystycznym dla Oświecenia. Potrafi też krytycznie oceniać dorobek Oświecenia.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[KULMU2_K03] przestrzega zachowania najwyższych standardów etycznych i profesjonalnych zawodu kulturoznawcy.	Student dba o zachowanie najwyższych standardów etycznych i profesjonalnych zawodu kulturoznawcy, uznając dylematy etyczne wynikające z Nowoczesności.	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[KULMU2_K01] dostrzega potrzebę rozwijania wiedzy, umiejętności i doświadczenia w działaniach zawodowych.	Student rozumie znaczenie wiedzy, umiejętności i doświadczenia w działaniach zawodowych, odnosząc się do biografii twórców i twórczyń epoki Nowoczesności	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja
	[KULMU2_W06] zna i rozumie w stopniu pogłębionym współczesne teorie i metody analizy, interpretacji i wartościowania różnych tekstów kultury i sztuki.	Student zna i rozumie zaawansowane współczesne teorie i metody analizy, interpretacji i wartościowania tekstów naukowych z zakresu teorii kulturowych XIX i XX wieku.	[SW2] prezentacja/projekt/referat/raport
	[KULMU2_W03] ma pogłębioną, aktualną wiedzę o współczesnych dokonaniach w ramach nauk o kulturze i religii oraz nauk o sztuce, a także o wiodących ośrodkach kulturoznawstwa i kierunkach prowadzonych tam badań.	Student ma szczegółową, aktualną wiedzę o współczesnych dokonaniach nauk o kulturze i religii oraz nauk o sztuce, a także o wiodących ośrodkach kulturoznawstwa, badań kulturowych w Polsce, Europie i Stanach Zjednoczonych i kierunkach prowadzonych tam badań.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[KULMU2_W02] posiada pogłębioną wiedzę o terminologii nauk o kulturze i religii oraz nauk o sztuce.	Student zna terminologię kulturoznawczą na poziomie rozszerzonym.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja
	[KULMU2_U04] posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin humanistyki oraz jej stosowania w nietypowych sytuacjach zawodowych.	Student/ka posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin humanistyki oraz jej stosowania w nietypowych sytuacjach zawodowych, szczególnie w sytuacji wymagającej umiejętności interpretacji tekstów kultury	[SU5] realizacja zadania problemowego

Treści przedmiotu	Status kulturoznawstwa jako dyscypliny nauki w Polsce, Europie i Stanach Zjednoczonych. Pojęcie kultury: źródła, rozwój, kategorie pojęciowe, współczesne dyskusje. Wizja człowieka w kategoriach kultury. Oświeceniowe koncepcje natury ludzkiej. Kultura a natura. Wizje człowieka jako części natury: podejście ewolucjonistyczne, neodarwinizm, socjobiologia. Pożegnanie z ewolucjonizmem: Relatywizm kulturowy (Boas, Benedict) Funkcjonalizm i funkcjonalizm strukturalny (Malinowski, Radcliffe-Brown). Powstanie antropologii: Metoda badań terenowych. Język a kultura: relatywizm kulturowy, relatywizm językowy, etnolingwistyka, kognitywistyka. Strukturalizm: językoznawstwo strukturalne de Saussure'a; antropologia strukturalna Lévi-Straussa . Semiotyka kultury: Barthes, Eco, Łotman. Wobec przeszłości: historyzm, mikrohistoria, antropologia historii. Pamięć kulturowa teoria lieux de memoire. Nowoczesność i Holocaust - Postpamięć Zagłady. W stronę antropocenu - utopie i dystopie		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Systematyczna obecność i aktywność ustna na zajęciach	34.0%	34.0%
	Egzamin ustny lub pisemny	33.0%	33.0%
	Referat, prowadzenie debaty lub esej recenzyjno-polemiczny	33.0%	33.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Alan Barnard, Antropologia. Zarys teorii i historii, przeł. S. Szymański, Warszawa 2006. Rozdział 8: Strukturalizm. Od językoznawstwa do antropologii, s. 170-190. Zygmunt Bauman, Nowoczesność i Zagłada. Holokaust choroba czy produkt cywilizacji? Przeł. T. Kunz, Kraków 2012. Rozdział 4: Wyjątkowość i zwyczajność Zagłady [b.s.] Wojciech J. Burszta, Upamiętnianie jako forma praktyki kulturowej, [w:] Znaki (nie)pamięci. Teoria i praktyka upamiętniania w Polsce, red. M. Fabiszak, A.W. Brzezińska, M. Owsinski, Kraków 2016, s. 15-27. Ewa Domańska, Mikrohistorie. Spotkania w międzyświatach, Poznań 1999. Rozdział 1: Dyskusje o końcach historii, s. 35-50. Terry Eagleton, Po co nam kultura?, przeł. A. Górny, Warszawa 2012, rozdział 1: Wersje kultury. Umberto Eco, Superman w literaturze masowej. Powieść popularna: między retoryką a ideologią, przeł. J. Ugniewska, Kraków 2008. Tu rozdział: Struktury narracyjne u Fleminga, s. 192-246. Kognitywne podstawy języka i językoznawstwa, red. Elżbieta Tabakowska, Kraków 2001. Rozdz. I: Kognitywne podstawy języka: język i myśl, s. 15- 44. Rozdz. VI: Język, kultura i znaczenie. Semantyka międzykulturowa, s. 175-202. Claude Lévi-Strauss, Antropologia strukturalna, Warszawa 2000. Rozdział XI: Struktura mitów, s. 185-208. Bronisław Malinowski, Argonauci Zachodniego Pacyfiku. Relacje o poczynaniach i przygodach krajowców z Nowej Gwinei, przeł. B. Olszewska Dyonizak i S. Szynkiewicz, Warszawa 1987. Tu: Wprowadzenie. Przedmiot, zakres i metoda niniejszych badań, s. 27-58. Bronisław Malinowski, Naukowa teoria kultury, [w:] idem, Szkice z teorii kultury, Warszawa 1958. Marshall Sahlins, Krytyka wulgarnej socjobiologii. [W:] Człowiek, zwierzę społeczne, wyb. B. Szacka, J. Szacki, Warszawa 1991, s. 397-406. Andrzej Szpociński, Miejsca pamięci (lieux de mémoire), Teksty Drugie, 2008, 4, s. 11-20. Edward O. Wilson: Moralność genu, przeł. J. Szacki, s. 277-281. Od socjobiologii do socjologii, przeł. J. Szacki, s. 282-294. Socjobiologia zwierząt i człowieka, przeł. J. Szacki, s. 295-308. W: Człowiek, zwierzę społeczne, wyb. B. Szacka, J. Szacki, Warszawa 1991. Bogusław Żyłko, Roland Barthes lata sześćdziesiąte, [w:] Imperium Rolanda Barthesa, red. A. Grzegorzczak, A. Kaczmarek, K. Machtyl, Poznań 2016, s. 11-22.
-----------------------	-------------------------	--

Uzupełniająca lista lektur	Antropolog i jego magia: współczesne inspiracje twórczością Claude'a Lévi-Straussa, red. E. Nowicka, M. Głowacka-Grajper, Kraków 2013. Zygmunt Bauman, Retrotopia: jak rządzi nami przeszłość? Warszawa 2018. Zygmunt Bauman, Życie na przemiał, Kraków 2004. Zygmunt Bauman, 44 listy ze świata płynnej nowoczesności, Kraków 2011. Roland Barthes, Mitologie, Warszawa 2000. Ewa Bińczyk, Epoka człowieka. Retoryka i marazm antropocenu, Warszawa 2018. Peter Bondanella, Umberto Eco: semiotyka, literatura, kultura masowa, Kraków 1997. Ernst Cassirer, Esej o człowieku: wstęp do filozofii kultury, Warszawa 1977. Ernst Cassirer, Filozofia Oświecenia, Warszawa 2010. Georges Charbonnier, Rozmowy z Claude Lévi-Straussem, Warszawa 2000. Robin Dunbar, Pchły, plotki a ewolucja języka, Kraków 2017. Fred Inglis, Kultura, Warszawa 2007. Grażyna Kubica, Maria Czaplicka: płeć, szamanizm, rasa: biografia antropologiczna, Kraków 2015. Claude Lévi-Strauss, Surowe i gotowane, Warszawa 2010. Lub: Claude Lévi-Strauss, Trójkąt kulinarny, [w:] Antropologia ciała: zagadnienia i wybór tekstów, oprac. A. Chałupnik, Warszawa 2008. Jurij Łotman, Kultura i eksplozja, Warszawa 1999. Jurij Łotman, Uniwersum umysłu: semiotyczna teoria kultury, Gdańsk 2008. Modi memorandi. Leksykon kultury pamięci, red. M. Saryusz-Wolska, R. Traba, Warszawa 2014. Nowoczesność jako doświadczenie. Dyscypliny - paradygmaty - dyskursy, red. R. Nycz, A. Zeidler-Janiszewska, Kraków 2006. Od pamięci biedzińskiej do postpamięci, red. T. Szostek, R. Sendyka, R. Nycz, Warszawa 2013. Polsko-niemieckie miejsca pamięci, red. R. Traba, H.H. Hahn, Warszawa 2012. Roger Scruton, Kultura jest ważna: wiara i uczucie w osaczonym
----------------------------	---

		świecie, Poznań 2006. Roger Scruton, Przewodnik po kulturze nowoczesnej dla inteligentnych, Łódź - Wrocław 2006. Semiotyka kultury, wybór i oprac. E. Janus i M.R. Mayenowa, Warszawa 1975. Jan Tuzzyński, Herder i herderyzm w Polsce, Gdańsk 1999. Michael W. Young, Bronisław Malinowski - odyseja antropologa 1884-1920, Warszawa 2008
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Zgodnie z podanym programem zajęć	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.